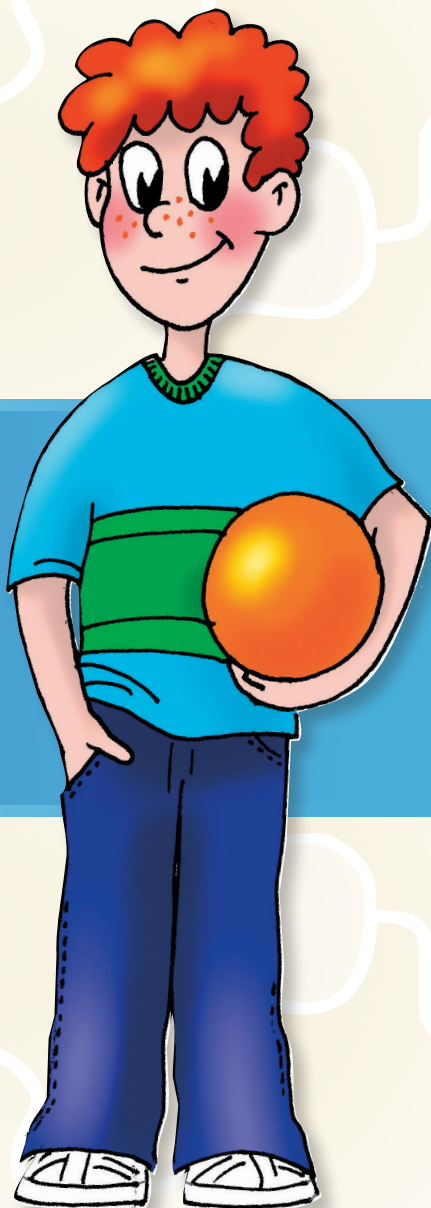

מרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל
مركز شتايندر لطب الأطفال في إسرائيل
Schneider Children's Medical Center of Israel

חוברת הדרכה לחולה חדש

במערך ההמטולוגי-אונקולוגי
מרכז שניידר לרפואת ילדים

נערך על ידי: עירית שוורץ-אטיאס, חיה רז,
יעל בן-גל, ד"ר ענת פלס בורץ, תמר נתנזון
יעוץ רפואי: רופאי המערך ההמטולוגי-אונקולוגי בניהולו של פרופ' יצחק יניב
בחסות: עמותת חיים
איורים: אביגיל מאייר

ינואר 2016

הורים יקרים,

אנו במערך ההמטולוגי-אונקולוגי במרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל, מכירים בחשיבות הימצאות ילדכם בסביבתו הטבעית ולכן אנו מנסים להמעיט באשפוז הילד ככל שניתן, מבלי לסכן אותו.

בחוברת זו ריכזנו מידע אודות השהייה בבית, כללי התנהגות מומלצים והביקורים במערך ההמטולוגי-אונקולוגי.

כל הכתוב בחוברת זו אין בו לבטל את הוראות הרופא המטפל. במידה והרופא שלכם הורה אחרת, יש לנהוג לפי הוראותיו.

*המילים "רופא"/"רופא מטפל" מתייחסות לרופא אונקולוג.

מבקרים ושהייה במקומות ציבוריים

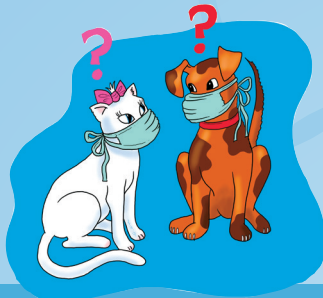
עם השחרור מבית החולים, מותר לילדכם להימצא בקרבת אנשים ללא צורך במסכה. קבלת מבקרים חשובה ומומלצת, עם זאת יש להקפיד על מספר כללים:

1. להימנע מביקורים של חברים / בני משפחה שאינם בריאים (חום, כאב גרון, נזלת, שיעול, שלשול וכד').
2. להקפיד על מספר מבקרים מצומצם בכל פעם.
3. לאוורר את הבית בעת הביקור.
4. להימנע מביקור ושהייה במקומות הומי אדם, כמו קניון או קולנוע (בשעות לא עמוסות, ניתן לבקר במקומות אלו).
5. להימנע מאכילה במקומות ציבוריים (פרטים בהמשך).

יחד עם זאת, מומלץ בחום לצאת עם הילד ולשהות איתו במקומות פתוחים ולא תחת השמש היקדת.

כמו כן, חשוב להמשיך ולהיפגש עם חברים ומשפחה, בתנאי שאינם חולים. תמיכתם חשובה מאוד.

בשל המצב הרפואי והטיפוליים, ילדכם לא יוכל לבקר באופן סדיר בתקופה זו במסגרת החינוכית אליה הוא שייך למעט מקרים מיוחדים (כמו מסיבות, ימי חג) בהתאם לספירת הדם ובאישור הרופא המטפל.

מניעת זיהומים

בתקופת קבלת הטיפולים הכימותרפיים ילדכם יהיה חשוף יותר לזיהומים, לכן ישנה חשיבות לביצוע ההמלצות הבאות:

- 1. הקפדה על רחצת ידיים**
- 2. הקפדה על אורור הבית**
- 3. כלי אוכל** רצוי שילדכם לא ישתה מאותה כוס שאחר שתה ו/או מאותם כלי אוכל שאחרים השתמשו (בטרם נשטפו), מחשש להעברת זיהומים.
- 4. הקפדה על היגיינה בכל הקשור לשירותים**, בעיקר לאחר שימוש אחרים בהם, ובמיוחד בזמנים בהם ספירות הדם נמוכות.
- 5. חיות מחמד.** אם ברשותכם חיות מחמד כדוגמת כלב או חתול, ניתן להימנע בקרבתן, אך יש להימנע ממגע קרוב איתן ומניקיון הפרשותיהם על-ידי המטופל. בשאלה לגבי חיות אחרות - חובה להיוועץ עם הצוות המטפל. **יש לוודא שחיות המחמד מחוסנות**, להקפיד על תילוע ומעקב צמוד של וטרינר. יש לרחוץ ידיים לאחר כל מגע עימן.
- 6. הימנעות מריקון האשפה.** מומלץ שהמטופל ימנע מריקון האשפה הביתית בתקופת הטיפולים הכימותרפיים.
- 7. שיפוצים.** יש להימנע משיפוצים בבית במהלך תקופת הטיפולים, או מהמצאות במקומות בתהליך שיפוץ, היות ואבק הבניה מכיל פטריות שעלולות לגרום לזיהומים.
- 8. לינה משותפת.** אין הגבלה בלינה משותפת באותו חדר עם האחים האחרים כפי שהיה לפני אבחנת המחלה, למעט מקרים בהם אחד האחים חולה. במקרים אלו יש להפריד ביניהם עד להחלמת האח.

הקפדה על כללי הגיינת ידיים
יכולה לסייע בהפחתת שיעור הזיהומים
בקרב אוכלוסיית המטופלים. חשוב כי
רחצת הידיים בילדים תעשה בהדרכת
מבוגר ותחת השגחתו.

מניעת דימומים וזיהומים

**אין להכניס דבר לפי הטבעת של הילד
בשל הסכנה לדימומים וזיהומים.
יש להקפיד על ההנחיות הבאות:**

1. אין למדוד חום דרך פי הטבעת (גם בתינוקות)
2. אין לתת נרות להורדת חום או למניעת כאבים דרך פי הטבעת
3. אין לבצע חוקנים בילד עם עצירות
4. שימוש בנרות ובחוקנים מותר באישור רופא בלבד, רק כאשר ידוע
בודאות שרמת הנויטרופילים תקינה (מעל 1,000).

4 חיסונים

בני המשפחה

חיסונים הינם האמצעי היעיל ביותר למניעת העברת מחלות. בכדי לצמצם את האפשרות להדבקת המטופל במזמהים, חשוב כי בני הבית יהיו מחוסנים לפי שגרת החיסונים המקובלת. במקרים בהם התפתחו סימני מחלה לאחר קבלת החיסון, יש ליידע מיד את הרופא המטפל.

הילד המטופל

אסור לחסן את הילד למעט חיסונים המומלצים על ידי רופאי המחלקה (כדוגמת חיסון שפעת בעונה שיינתן לילדכם בזמנים בהם ספירות הדם אינן נמוכות, על פי הנחיות המחלקה ובתיאום עם הרופא המטפל).

5

חשיפה לאבעבועות רוח

תנגודת הגוף הירודה אצל ילדים המקבלים טיפול כימותרפי, וחשיפתם לנגיף הווריצלה, הגורם לאבעבועות רוח, מסוכנת.

- אם נודע לכם כי ילדכם נחשף לנגיף, או אם אחד מבני משפחתכם חולה באבעבועות רוח, יש ליצור קשר מיידי עם הרופא המטפל (דרך מזכירות המערך) או הרופא הכוון.
- אם נודע לכם כי ילד אחר מבני המשפחה נחשף לנגיף כלומר, בא במגע עם ילד אחר שהיה חולה באבעבועות רוח, אין צורך להוציאו מהבית, אלא להמתין ולראות אם נדבק במחלה.

**בכל מקרה של חשד
לחשיפה לאבעבועות רוח
יש ליידע את הרופא המטפל**

חשיפה לאבעבועות רוח

ישנם שלושה מצבים שדורשים התייחסות:

1. ילד שלא חלה בעבר באבעבועות רוח

אם ילדכם לא חלה ולא קיבל חיסון בעבר כנגד נגיף הווריצלה והוא נחשף לאבעבועות רוח, יהיה עליו לקבל VZIG= Varicella Immune Globulin (וריצלה אימיון גלובלין). אלו נוגדנים כנגד הנגיף הניתנים דרך הווריד.

מתן נוגדנים אלו נועדו למנוע את התפתחות המחלה או להפחית את חומרת המחלה, במידה ותופיע.

בכדי שהנוגדנים הניתנים יועילו, יש לקבלם תוך 72 שעות לכל המאוחר מהחשיפה לנגיף, ומכאן החשיבות ליידע את הרופא באופן מיידי.

2. ילד שחלה בעבר באבעבועות רוח או קיבל חיסון

אם ילדכם חלה בעבר במחלה או קיבל את החיסון, סביר להניח כי מצויים בגופו נוגדנים לנגיף וככל הנראה לא יצטרך לקבל את מנת הנוגדנים. גם במקרים אלו, יש ליידע את הרופא המטפל ולהתייעץ איתו על הצורך במתן נוגדנים.

3. ילד שנדבק באבעבועות רוח / הרפס זוסטר

אם הבחנתם כי לילדכם שלפוחיות או נגעים על פני העור שיכולים להתאים לאבעבועות רוח או הרפס זוסטר, יש לפעול לפי ההוראות הבאות:

- ליידע מיידי את הרופא המטפל.
- **להימנע מכניסה למערך האונקולוגי** מחשש להדבקה של ילדים אחרים בנגיף. איש צוות יסביר לכם היכן להמתין.
- במקרים בהם אכן אובחנה מחלה פעילה, ילדכם יאושפז (לא במחלקה האונקולוגית) ויקבל טיפול מתאים.

צנתר בווריד מרכזי

(פיקליין, היקמן ופורט-א-קאט)

צנתר בווריד מרכזי נועד להקל על ילדך במהלך הטיפולים הכימותרפיים.

1. פורט-א-קאט

- החדרת צנתר מסוג פורט-א-קאט מתבצעת בחדר צינתורים או בחדר ניתוח. לאחר הכנסתו, מומלץ לא לרחוץ את האזור במשך שלושה ימים.
- צנתר מסוג **פורט-א-קאט** אינו דורש טיפול מיוחד בבית (אלא אם נאמר לכם אחרת). יש להוריד את הפד שהונח על מקום הוצאת המחט לפני יציאתכם הביתה, ולרחוץ את הילד בחופשיות עם מים וסבון. את הפלסטרים שהודבקו בחדר ניתוח עם הכנסת הפורט אין להוריד, הם ירדו לבד במשך הזמן. יש להראות לצוות המטפל את המקום לאחר עשרה ימים.
- לפני כל הגעה לבית החולים מומלץ למרוח משחה מאלחשת על מקום הפורט ולכסות עם ניילון או פד כדי למנוע מהבגד להתלכלך ולהבטיח אפקט מאלחש מיטבי.
- את המשחה ניתן לרכוש בבית מרקחת עם מרשם רופא. תפקידה הוא אלחוש המקום למניעת כאב בעת הכנסת המחט.

2. היקמן ופיק ליין

- צנתר מסוג **היקמן** וצנתר מסוג **פיק ליין** דורשים טיפול שינתן בשלב הראשון על ידי האחיות. חל איסור מוחלט להרטיב את הצנתר:
- אין להיכנס עם הצנתר למקור מים, אמבטיה, ים או בריכה.
 - בזמן רחצה במקלחת יש להקפיד לכסות את הצנתר (כולל מוצאו) בניילון שיש בבית או באמצעי חבישה אחרים שקיבלתם עליהם הסבר, כדי שלא יירטב.
 - חשוב להקפיד על שטיפת הצנתר בהפרין (חומר המונע היווצרות קרישי-דם) כל שלושה ימים. הדבר יעשה על-ידי הצוות המטפל.

3. בכל סוגי הצנתרים

- יש לדווח לאחות או לרופא עם הופעת הסימנים הבאים: אודם, נפיחות, כאב או כל שינוי אחר שלא היה כשהשתחררתם מבית החולים.
- **במקרה של דימום**, יש להקפיד על סגירת הסוגר ולפנות ללא דיחוי לקבלת עזרה רפואית.
- **במקרה של שלילת הצנתר**, יש לפנות ללא דיחוי לקבלת עזרה רפואית ולהביא עמכם את הצנתר לבדיקת שלמותו.

7 תרופות

בתהליך השחרור מבית החולים קבלתם הסבר על התרופות אותן ילדכם צריך ליטול בבית

- יש לדווח לרופא אם ילדכם לא נוטל אחת או יותר מהתרופות שעליו לקבל.
- אם ילדכם הקיא תוך פחות מ-30 דקות לאחר לקיחת התרופה, יש להתייעץ עם הרופא, היות ויש חשש שבמצב זה התרופה לא נספגה.
- ישנם ילדים שמקבלים טיפול בסטרואידים (דקסמתזון או פרדניזון). **טיפול זה חשוב מאד.** על ילדכם ליטול אותו לפי המינון ובמועד, יש לדווח לרופא במידה ויש בעיה במתן התרופה. תרופות אלו ניתנות עם האוכל.

חשוב מאוד להקפיד
על מתן כל התרופות
בהתאם להוראות

8 תזונה

על ילדכם להקפיד לאכול אוכל ביתי נקי וטרי במידת האפשר ולהימנע מאכילת מאכלים קנויים שהוכנו במקומות ציבוריים.

- מומלץ להקפיד על תזונה רבת חלבון, הכוללת ביצים, בשר ומוצרי חלב.
- פירות וירקות יש לשטוף במים וסבון.
- מומלץ לאכול ירקות מבושלים, ולהימנע מאכילת גידולי הקרקע כמו: פטרוזיליה ושמיר טריים, תותים וכדומה.
- רצוי לשתות לעיתים קרובות ולהקפיד על שתייה מרובה.
- בעת קבלת טיפול בסטרואידים (דקסה או פרדניזון): יש לצמצם בצריכת מלח וסוכר (אלא אם נאמר לכם אחרת על ידי הרופא המטפל או תזונאית), היות ולסטרואידים יש נטייה להפר את רמות הסוכר בדם ולהעלות את לחץ הדם.
- בהכנת מזון, יש להקפיד על הפרדה במשטחי ההכנה בין מוצרי בשר, עופות ודגים, לבין משטחי ההכנה של מזונות אחרים. לאחר הכנת המזון, יש לרחוץ משטחים אלו היטב.
- יש להימנע מאכילת בשר ודגים (לרבות סושי) לא מבושלים ומוצרי חלב לא מפוסטרים.
- בנושאי תזונה, ניתן להתייעץ עם תזונאית של בית החולים או עם האחיות המטפלות.

9

היגיינת הפה

אחת מתופעות הלוואי של טיפול כימותרפי הינה פגיעה ישירה בתאי האפיתל של מערכת העיכול.

התופעה בה נפגעת רירית חלל הפה (שהיא חלק ממערכת העיכול) קרויה סטומטיטיס - stomatitis והיא יכולה להופיע בין 12-24 שעות לאחר הטיפול הכימותרפי ולמשך שבוע עד עשרה ימים מסיומו.

ניתן להפחית את עוצמת התופעה באמצעות טיפול פה לפני, במהלך ובסיום הטיפול הכימותרפי. טיפול פה גורם לזרימת דם מוגברת בחלל הפה והלשון, ובהמשך מפחית את עוצמת הסטומטיטיס.

במידה וילדך מתלונן על אחת מתופעות הסטומטיטיס:

צריבה, כאב, יובש בפה ודימום בחלל הפה, יש לדווח לצוות המטפל על מנת לקבל את הטיפול המתאים ולנסות למנוע את החמרת התופעה.

המלצותינו לטיפול מונע קבוע:

(מבוסס על הנחיות ארגון הבריאות העולמי WHO)

- 1. שיניים** - להקפיד על היגיינת הפה על ידי צחצוח שיניים במברשת רכה, באופן קבוע (גם בין הטיפולים). בעת הופעת סטומטיטיס ניתן לנקות את השיניים באמצעות פד.
- 2. שטיפת פה** - להשלמת פעולת צחצוח השיניים, לצחצח את הלשון לפחות פעמיים ביום. ניתן לשטוף את הפה עם מי מלח או עם תכשיר נטול אלכוהול המכיל פלואוריד.
- 3. תזונה** - להימנע מגירויים לרירית הפה כמו אוכל ושתייה חמים ומאכלים חריפים וחמוצים.
- 4. שפתיים** - לשמן את השפתיים במשחת ואזלין או בשמן נבט חיטה בכדי למנוע סדקים ודימומים באזור.
- 5. עששת** - מופיעה עקב שינוי בהרגלי התזונה והתרופות המכילות כמות סוכר רבה. למניעת עששת, מומלץ שימוש בתמיסות לשטיפת פה המכילות פלואוריד.
- 6. הקאות** - לבצע שטיפת פה במים, לאחר ההקאה למניעת הרס השיניים על ידי חומצת קיבה.
- 7. טיפול חלופי** - להכוונה נוספת אנא פנה לאחות או לרופא.

חשוב לזכור כי טיפול מונע, הוכח כמפחית סיבוכים

כיצד לצחצח?

- להניח את המברשת כך שתיגע בו זמנית בשן ובחניכיים הצמודים לה.
- לצחצח בתנועות קטנות כאשר בכל פעם יש להתמקד בקבוצה של שתיים או שלוש שיניים.
- להפעיל כוח קל ביותר על המברשת בעת הצחצוח על מנת לא לפגוע ברקמות.
- לשמור על סדר במהלך הצחצוח, תמיד להתחיל מהשיניים האחוריות ולהתקדם לפי הסדר עד הצד השני. יש לצחצח את המשטח החיצוני ואחר כך את הפנימי.
- לשטוף את הפה במים להסרת השאריות וכן לשטוף בקפידה את המברשת.

10 הפרשות גוף

הפרשות הילד (שתן) עלולות להכיל שאריות של כימותרפיה.

יש להימנע ממגע ישיר עם הפרשות אלו (בעיקר אישה הרה).
מומלץ להשתמש בכפפות הגנה חד פעמיות.

11 חשיפה לשמש

הטיפולים הכימותרפיים מגבירים את רגישות העור לשמש ויכולים להיווצר כתמים בעור.

על הילד להימנע מחשיפה לשמש, לכן יש להשתמש באמצעי הגנה מתאימים: כובע, משקפי שמש וקרם הגנה.

12

מתי לפנות לרופא?

חולים המקבלים טיפולים כימותרפיים חשופים לזיהומים חמורים בשל הפגיעה במערכת החיסון. לפיכך עליכם לגלות ערנות להתפתחות סימני זיהום.

מומלץ למדוד חום לילד לפחות פעם ביום, אלא אם נאמר לכם אחרת. סימנים היכולים להעיד על זיהום:

1. עליית חום מעל 38 מעלות או חום נמוך מ-36 מעלות ו/או הופעת צמרמורות.
2. מיעוט או אי מתן שתן.
3. חשד למגע עם מחלות זיהומיות ובעיקר אבעבועות רוח.
4. שלשולים מרובים ו/או כאבי בטן.
5. הקאות מרובות.
6. חולשה, עייפות קיצונית וחיוורון שלא היו קודם.
7. הופעת סימנים כחולים בגוף ו/או הופעת דימומים.
8. הופעת נגעים או שינויים בעור.
9. כאב חדש.
10. כל שינוי אחר במצבו של הילד.

זיהום יכול להתבטא כשינוי במצבו הכללי של הילד גם ללא חום!

אם מופיעים סימני זיהום לפי המפורט מעלה, יש לפעול על-פי ההנחיות הבאות:

- בימים א'-ה' בין השעות 8:00 עד 14:00 - יש להגיע לאשפוז יום אונקולוגי ולהתקשר מהדרך לידע את מזכירות המרפאה בטל: 03-9253766
- בימים א'-ה' משעה 14:00 בשישי, שבת וימי חג יש לפנות לחדר מיון וליצור קשר עם רופא אונקולוג כמפורט מטה.

בכל שאלה המתעוררת בבית ניתן ליצור קשר עם רופא כונן 24 שעות ביממה.

- בשעות 8:00 עד 16:00 יש להתקשר למרפאה האונקולוגית בטלפון: 03-9253766
- בין השעות 8:00 עד 16:00 - יש להתקשר לרופא כונן בטלפון: 050-4057300
- בשבתות ובחגים, מיום שישי/ערב חג עד יום ראשון/עד לאחר החג, יש להתקשר לטלפון: 050-4057301
- במידה ואין מענה באחד הטלפונים ניתן להתקשר לטלפון האחר או למחלקה האונקולוגית: 03-9253762, 03-9253907

במידה ותינתן לכם הנחייה לפנות למיון, יש לעשות זאת בהקדם וללא עיכובים.

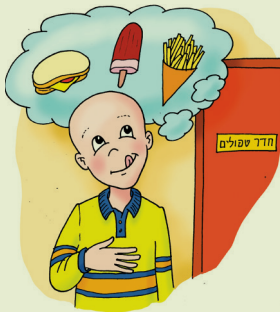
ביקורת אצל הרופא המטפל

מספר ימים לאחר השחרור תוזמנו לבדיקות דם ובדיקת רופא. בטופס השחרור יצוין מועד הביקור.

הביקור במערך האונקולוגי כולל בדיקות דם, בדיקת רופא ואחות ומתן טיפול לפי הצורך. אנו מבקשים שתגיעו בהתאם לשעה שנקבעה לכם ותירשמו במזכירות עם הגעתכם. במקרים בהם הגעתם לביקורת רופא וילדכם אינו חש בטוב, יש לדווח על כך לאחיות באשפוז יום. בפרוטוקול הטיפולי אותו תקבלו, יהיו רשומים תאריכי הגעה וכן מסרת ההגעה. מומלץ להסתכל בדף זה ערב טרם הגעתכם בכדי לדעת מה צפוי לכם בביקור והאם יש צורך להגיע בצום (בימים שיש בדיקת מח עצם או זריקה לעמוד השדרה).

צום לפעולה בהרדמה

על הילד להיות בצום ממזון מוצק 6 שעות לפני הפעולה, ניתן לשתות מים או תה עם סוכר בלבד עד שעתיים לפני הפעולה. חל איסור על שתיית שוקו, מיץ או כל משקה אחר. עדכון מדויק יימסר על ידי האחיות לפני כל פעולה המתבצעת בהרדמה.

**בסיום כל יום טיפולים או ביקורת רופא,
יש להירשם במזכירות המרפאה
לביקור הבא על מנת לאפשר לנו
להיערך להגעתכם.**

14 כיצד נקרא ונבין את בדיקות הדם?

ספירות דם

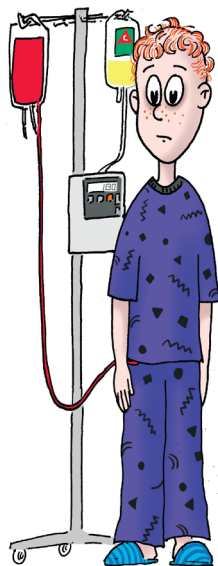
תופעות לוואי לטיפולים במחלה מתרחשות כאשר תאים בריאים נפגעים.

סוגים שונים של טיפולים כימותרפיים גורמים לתופעות לוואי שונות, התלויות בסוג ובמינון הטיפול שניתן. בחוברת זו, נתמקד רק בתופעת הלוואי של ירידה בספירות הדם והשלכותיה. נסביר כיצד תוכלו לקרוא ולהבין את הערכים לפי דף הבדיקות.

ספירות דם נמוכות

מח העצם הינו החלק הספוגי בעצמות שבגוף. מח העצם הוא למעשה "בית החרושת" שבו מיוצרות כדוריות הדם. טיפול כימותרפי עלול לגרום להאטה של ייצור כדוריות הדם במח העצם.

במח העצם וכדם יש שלושה סוגים של תאים: **תאי דם לבנים, תאי דם אדומים וטסיות דם.** מתן כימותרפיה גורם לירידה בכמות תאים אלו (להלן, ירידה בספירת הדם). מכאן החשיבות בביצוע בדיקות לספירת דם במהלך תקופה זו.

תאי דם לבנים (לויקוציטים = WBC)

תפקידם של תאי הדם הלבנים להלחם בזיהומים. ספירת דם לבנה תקינה היא בין 4,000 ל-10,000. על מנת לקבל את הערך האמיתי יש לכפול ב-1,000 את הערך המופיע בדף התשובות (לדוגמא: ערך של 0.5 משמעו 500 תאים). כאשר ספירת כדוריות הדם הלבנות יורדת מתחת ל-1,000 תאים (פחות מ-1.0), הסכנה לזיהום עולה.

בדם יש סוגים שונים של כדוריות לבנות כשלכל סוג תפקיד שונה. בדיקה דיפרנציאלית מפרידה בין הסוגים השונים של הכדוריות הלבנות:

- **נויטרופילים** - Neutrophils - עוזרים להלחם בזיהום מחיידקים ומפטריות.
- **לימפוציטים** - Lymphocytes - יוצרים נוגדנים ותגובה חיסונית.
- **מונוציטים** - Monocytes - עוזרים להלחם בזיהום על ידי חיסול החיידק וסילוקו.
- **בזופילים** - Basophils ואאוזינופילים - eosinophils - עולים בעת תגובה אלרגית.

מתוך הסוגים הנ"ל אנו מייחסים חשיבות מירבית לנויטרופילים.

מספר הנויטרופילים מודגם ע"י הביטוי ANC

(Absolute Neutrophil Count - אבסולוט נויטרופיל קאונט),

ובדף ספירת הדם מופיע כ- Neutro ABS MAN.

מצב בו ערך זה נמוך מ-1500 (1.5), קרוי נוטרופניה - **Neutropenia**.

בתנאים אלו הסיכון לזיהום עולה בפרט כאשר ANC יורד מתחת ל-500 (0.5).

חום בנוכחות ANC מתחת ל-500 (ולפעמים גם בערכים גבוהים יותר)

מחייב אשפוז לטיפול אנטיביוטי רחב טווח.

תאי דם אדומים

תפקיד תאי הדם האדומים לספק חמצן לאיברי הגוף. ההמוגלובין שבכדורית האדומה, נושא את החמצן מהריאות לרקמות השונות בגוף.

רמת המוגלובין תקינה היא 12-16 גרם %. בדף הספירות הערך מצוין כ-Hb.

ברמת המוגלובין נמוכה (אנמיה) לכדוריות הדם קשה לספק את כמות החמצן הדרושה, והילד עלול לחוש עייפות, חולשה, קוצר נשימה, דופק לב מואץ, סחרחורת וחיוורון.

בנוכחות רמת ההמוגלובין נמוכה (בדרך כלל בסביבות 8 גרם %), ובהתאם למצבו הכללי של הילד, הרופא ישקול מתן דם.

טסיות דם (Platelets)

תפקיד טסיות הדם למנוע דימום בגוף באמצעות יצירת קרישים. ספירת טסיות תקינה היא 150,000-450,000 תאים. בנוכחות רמת טסיות נמוכה, עולה הסיכון לדמם. בדף הספירות הערך מצוין כ-PLT. סימנים לספירת טסיות נמוכה הם:

- הופעת נקודות אדומות זעירות על העור (פסכיות).
- דימום מהאף ו/או מהחניכיים שאינו עוצר.
- הופעת סימנים כחולים על העור.

בספירת טסיות נמוכה הרופא ישקול מתן טסיות.

תוצאות בדיקות מעבדה

18/03/201 עד תאריך:

17/03/2010 מתאריך:

ת.ז.:

שם המטופל:

תאריך: 17/03/2010

שם הבדיקה / פרופיל:

ספירת דם

הערה	ערך גבוה	ערך נמוך	יחידות	תוצאה	בדיקה
	14.5	11.5	g/dL	9.4	Hb
	15	5.5	K/micl	1.81	WBC
	450	150	K/micl	251	PLT
	8.4	1.5	K/micl	0.5	NEUTRO ABS MAN
	54	28	%	29	NEUTROPH % MANUL
	7.8	2	K/micl	1	LYMPHO ABS MNL
	52	36	%	56	LYMPHOCYTES % MAN
	0.7	0	K/micl	0	STAB
	5	0	%	2	STAB%
	1.5	0.1	K/micl	0.24	MONO ABS MNL
	9	2	%	13	MONOCYTE% MANUL
	5.1	4.1	M/micl	3.3	RBC
	46	36	%	26	HCT
	95	78	fl	79.9	MCV
	30	24	pg	28.9	MCH
	37	31	g/dL	36.2	MCHC
	14.5	11.5	%	13.9	RDW
	11.1	7.1	fl	8.1	MPV
	4	0	%	4.9	HYPER%
	4	0	%	0.5	HYPO%
	2.5	0	%	0.2	MACRO%
	2.5	0	%	3.2	MICRO%
	0	0		שם	כללית-עיין הערה

סה"כ בדיקות / פרופילים: 1

15

פעילות ומנוחה

כחלק מתופעות הלוואי של הטיפול הכימותרפי יתכנו תשישות ועייפות אצל הילד (לא אצל כולם). הניחו לילד לקבוע את קצב הפעילויות שלו, והיו ערים ליכולותיו.

עייפת (fatigue), עלולה להופיע במשך הטיפולים וגם אחריהם. הילד יתאר עייפת כהרגשה של עייפות, חולשה או עצבות. בין הגורמים לעייפות: הטיפולים (ניתוחים, כימותרפיה והקרנות), ספירת דם נמוכות, תזונה לקויה, חום, כאבים, שינויים בהרגלי שינה ומיעוט בשעות שינה, דאגות ופעילות מעבר ליכולותיו.

מה אפשר לעשות?

- ניתן לעזור לילד בעזרת כלכלה עשירה (ראה בסעיף "תזונה").
- ניתן להציע לו אוכל כל שעתיים עד שלוש שעות בהיותו ער.
- לאפשר לו שעות מנוחה ושינה בתנאים להם הורגל או לפי הצורך (8 שעות שינה בלילה, מנוחות יזומות במשך היום, לשכב לישון בלילה בשעות קבועות).
- מותר לילד לעסוק בפעילויות ספורט מתונות, אך יש להיזהר מחבלות ונפילות (בשל חשש מדימום כאשר רמת טסיות נמוכה).
- ניתן למנוע כאב (על פי הוראות הרופא) ולמנוע חוסר נוחות.

שיחה עם הילד על המחלה והטיפול

"היה ישר עם הילד, ישר עד הסוף, אחרת לא תרכוש את אמונו, כי הילד רגיש לכל זיוף מצדך, ויהא הקל שבקלים"

(יאנוש קורצ'ק)

לרוב ההורים קשה לשוחח עם הילד על מחלתו. מניסיון מקצועי ומתוצאות מחקרים, אנחנו מכירים בחשיבות הרבה שיש לשיתוף הילד במידע ולאמירת אמת.

ילדים רגישים מאוד מטבעם. הילד חש ושומע דברים והוא זקוק שנשוחח איתו כדי שלא ירגיש בודד. על כן, תמיד כדאי להציג לילד את האמת, לנסות לפשט ולהתאים את הדברים לעולם הדימויים שלו, בדרך עדינה ולא מאיימת, בהתאם לגילו. שיתוף במידע אמיתי ובכנות, ייתן לילד תחושת שליטה ויוביל להתפתחות מערכת יחסים בה הילד יוכל לתת אמון הן בהורים והן בצוות המטפל. כך נוכל להשיג שיתוף פעולה ולעזור לו ככל הניתן.

עם זאת, חשוב לעקוב אחר תגובת הילד לדברים שנאמרו כדי לוודא שאינכם מעמיסים עליו מידע או מבלבלים אותו. כדי להימנע ממצבים אלו, ניתן להחסיר מידע מהילד עד שהוא ידרוש אותו. אם ילדכם שואל שאלות שאין בידיכם מענה, אל תחששו להודות בכך וחפשו את התשובה ביחד איתו. חשוב שהוא ימשיך לשאול ולשתף במה שמעסיק אותו.

יש להדגיש בפני הילד את הדברים החיוביים בשלבים השונים במשך הטיפולים, לחזק ולעודד אותו בכל שלב על התנהגויות חיוביות ואמיצות.

לאחר ששוחחתם עם הילד על המחלה והטיפולים, שוחחו איתו על רגשות. תנו לו להבין שרגשות כמו כעס, אשמה, עצב, בדידות, פחד, ולפעמים גם שמחה הם רגשות אופייניים למצבו. היו כנים עם הילד גם לגבי הרגשות שלכם. זכרו שילדכם חש בשינויים שחלים אצלכם מאז האבחנה והדבר עלול להפחיד אותו. שיתופו ברגשות ובהרגשות שלכם יעביר לו את המסר שהרגשתו לגיטימית.

17

התנהגות ילדכם

חזרת ילדכם לסביבתו הטבעית חשובה ורצויה ומהווה חלק משמעותי מהטיפול הכוללני.

באופן טבעי, מאז האבחנה, ילדכם החולה נמצא במרכז תשומת הלב של כל הסובבים אותו ובעיקר שלכם, ההורים. עקב הטיפולים והתרופות שאותן הוא מקבל (בעיקר סטרואידים), ותופעות הלוואי של הטיפולים, הוא יכול להיות יותר רגזני, פחות בוגר ויותר תלתי. רגשות האשם וחוסר האונים שלכם ההורים בראותכם את ילדכם חולה וסובל הם אופייניים ושכיחים וגוררים בדרך כלל יחס מיוחד והורדת הגבולות לילד החולה.

יש לשים לב כי שינויים ב"חוקים" ובגבולות עלולים לגרום למתח ולחץ אצל הילד משום שהם שימשו עד כה לביטחון שלו. על כן, מומלץ להכיל חוקים חדשים ומותאמים למצב אבל עדיין להציב גבולות.

18

זוגיות

כעת, כשאתם שוב בבית, מומלץ וחשוב מאוד שתשוחחו ביניכם ההורים, שיחה שקטה ואינטימית, על החוויות הקשות שעברתם.

התקופה של האבחנה והאשפוז היא מאוד אינטנסיבית וקשה מבחינות רבות. אף על פי כן חשוב שתנהלו בינכם שיחה עמוקה על מה שעובר עליכם. שיחה זו חשובה על מנת לאפשר הבנה טובה יותר בינכם ומהווה הזדמנות לשוחח על חלוקת תפקידים, תיאום ציפיות ועמדות שיקלו על התמודדותכם.

אחים ואחיות

זה הזמן לשוחח גם עם הילדים האחרים במשפחתכם.

גם הם עוברים תקופה קשה ומבלבלת, הם דואגים ומוטרדים בשל מחלת האח ובשל השינוי בשגרת החיים שלהם.

הם מבינים שעליהם להימנע מלהפריע ולהטריד אתכם משום שאתם דואגים. אבל, גם להם יש רגשות ופחדים שירצו לשתף אתכם ועל כן מומלץ שתהיו קשובים אליהם ופתוחים לשמוע אותם. השתדלו לשתף את האחים עד כמה שניתן ובהתאם לגיל וליכולות שלהם, במידע אמין לגבי מצבו של אחיהם והטיפולים ובמה שישתנה במהלך חייהם בתקופה הקרובה. מידע זה יקנה להם ביטחון ולכם שיתוף פעולה. תגובות כמו קינאה בין הילד החולה ואחיו הן תגובות רגילות ושכיחות. היו ערים לכך, עודדו עזרה הדדית כדי להוריד מתחים. לקבלת מידע נוסף והדרכה בנושאים אלה, ניתן לפנות לאנשי הצוות הרב מקצועי במחלקה.

הצוות במערך ההמטולוגי-אונקולוגי,
יעשה כל שניתן כדי להגיע למטרה
והיא החלטתו המלאה של ילדכם.

המערך ההמטולוגי-אונקולוגי
מרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל
רח' קפלן 14 פתח תקוה 4920235
טלפון: 03-9253766, פקס: 03-9253042
www.schneider.org.il